

Ürge monitorozás (2000-2007)

Váczai Olivér

**Környezetvédelmi és
Vízügyi Minisztérium**

Az ürge központi szerepe

- Ökológiai szempontból
Talajszerkezet, növényzet, búvóhelyképzés,
kompetitorok, ragadozók
- Természetvédelmi szempontból
Több fokozottan védett faj „függ” tőle
Indikátor szerep
Zászlós-faj lehet

Élőhely és járatkészítés

Becslés ürgelyuk számolással

Egységesített, gyors ürge számbebecslés lyukszámosolási módszerrel

Adattlap

Helyszín:

Dátum:

Idő: Becslés kezdete:

Becslés vége:

Növényzet átlagos hossza:

Tengerszint feletti átlagmagasság:

Tájháznál módja:

☐ Repülőter

☐ Kaszálás

☐ Legeltetés: birkával, lóval, szarvasmarhával (a megfelelő aláhúzendő)

Koordináták:

Becslést végző személy

Neve:

Elérhetősége:

Terület mérete (ha):

Talaj típusa: ☐ Homokos

☐ Vályogos

☐ Agyagos

Teljes ürgeállomány vélt nagysága:

☐ nincs ürge a területen

☐ 1 - 100 ürge lehet a területen

☐ 100 - 500 ürge lehet a területen

☐ 500 - 1000 ürge lehet a területen

☐ 1000-nél több ürge lehet a területen

Talajvízszint magassága:

☐ Előfordul, hogy a felszínen

☐ 1m-nél közelebb a felszínhez

☐ 1m-nél mélyebben

Ragadozómadarak jelenléte:

Szokott ragadozómadár a terület felett előfordulni?

☐ Igen

☐ Nem

Milyen méretű?

☐ Sas

☐ Ölyv

☐ Vércse

Milyen faj, hány egyede?

(A fenti három kérdés közül amelyre nem tud válaszolni, azt kérjük hagyja üresen!)

Milyen távol lehet a vizsgált területtől:

5 ha-nál kisebb erdőfolt

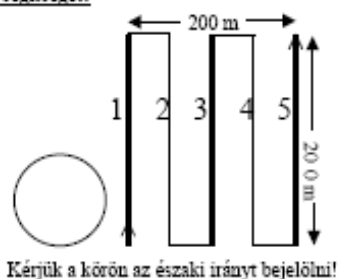
5 ha-nál nagyobb erdőfolt

A legközelebbi olyan gyep, melyen ürge él?

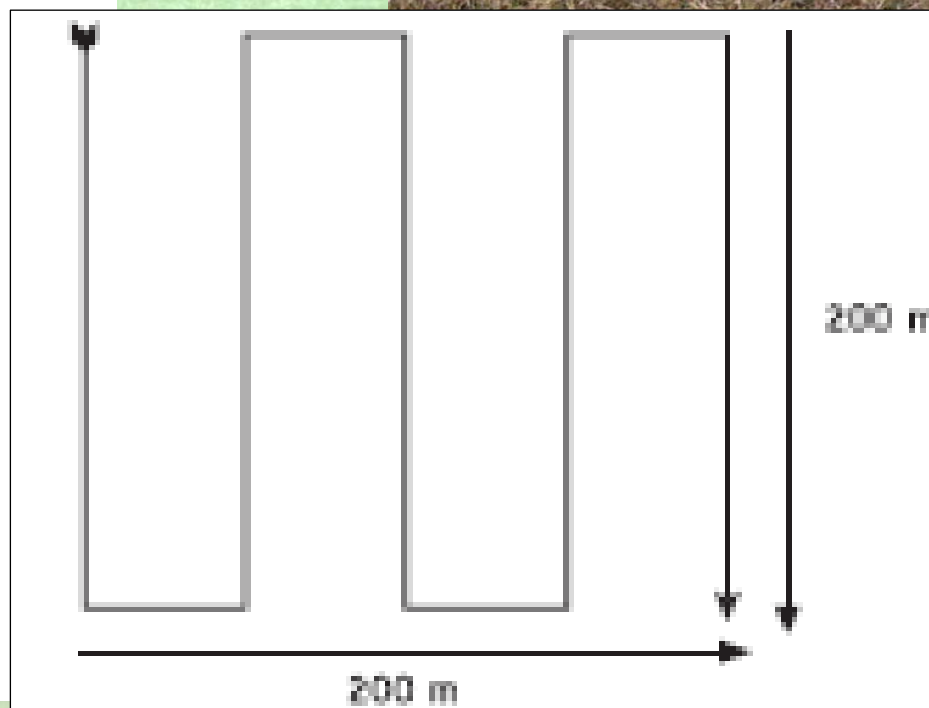
A legközelebbi lakott terület?

A *-gal jelölt kérdésekben kérje a koordinátor segítségét!

200 m-es becslő utak sorszáma	Ürgelyukak száma (db)
1	
2	
3	
4	
5	

Kérjük a körön az északi irányt bejelölni!

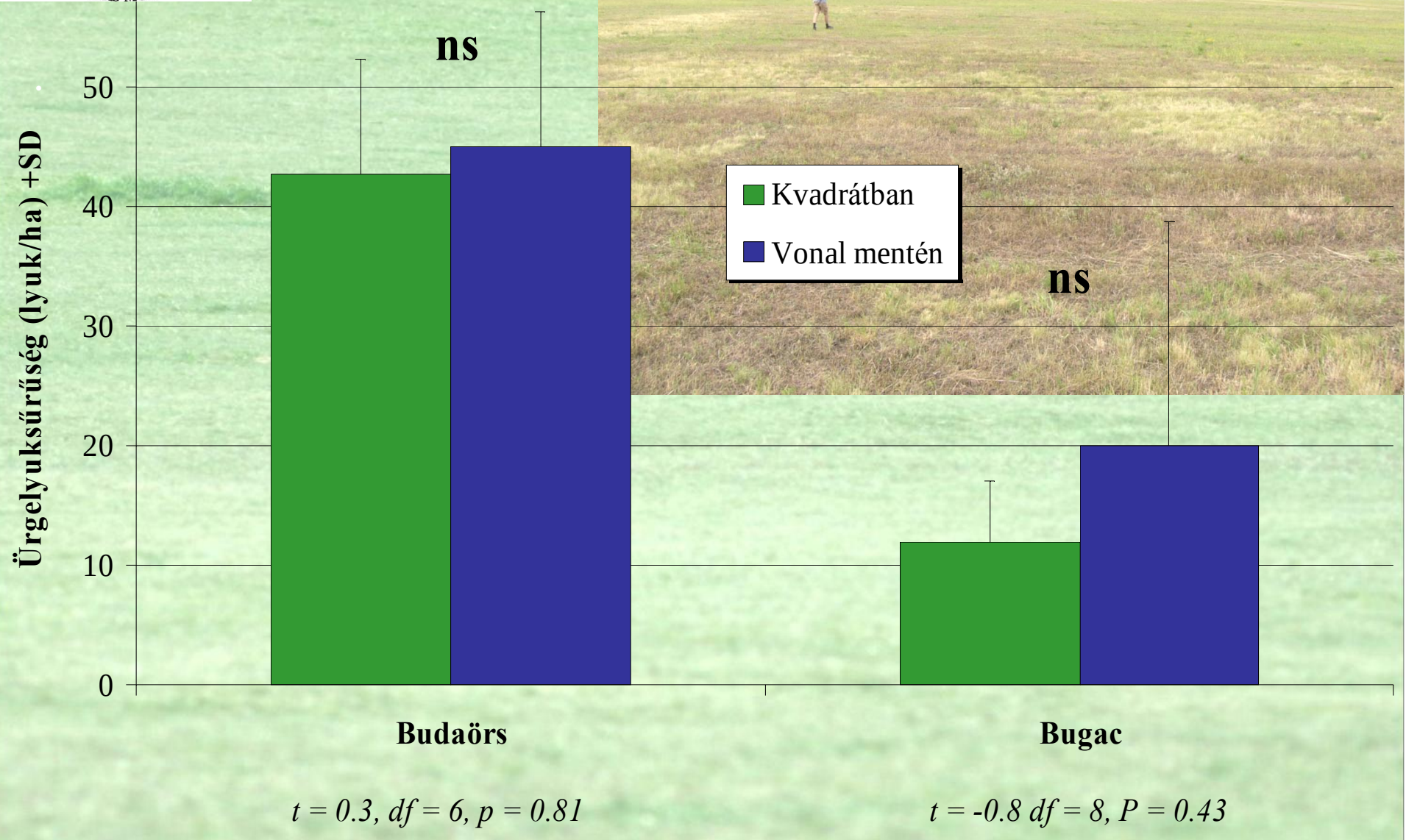
200 m

200 m

Megjegyzések:

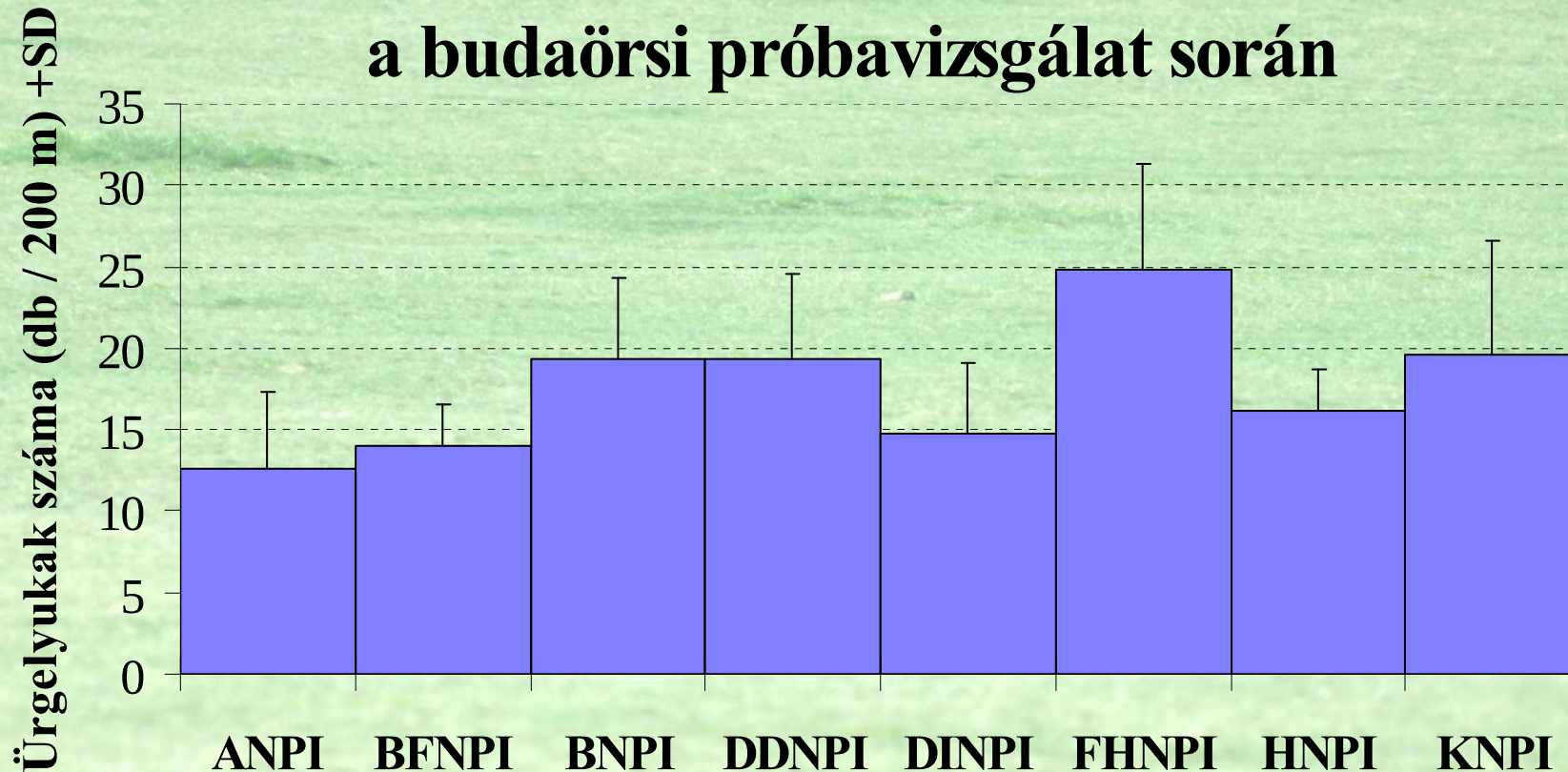
Egyszerű, megbízható módszer

Önkéntesek, szinkron felmérés

Egyéni különbségek ürgeszám becslésben a budaörsi próbavizsgálat során

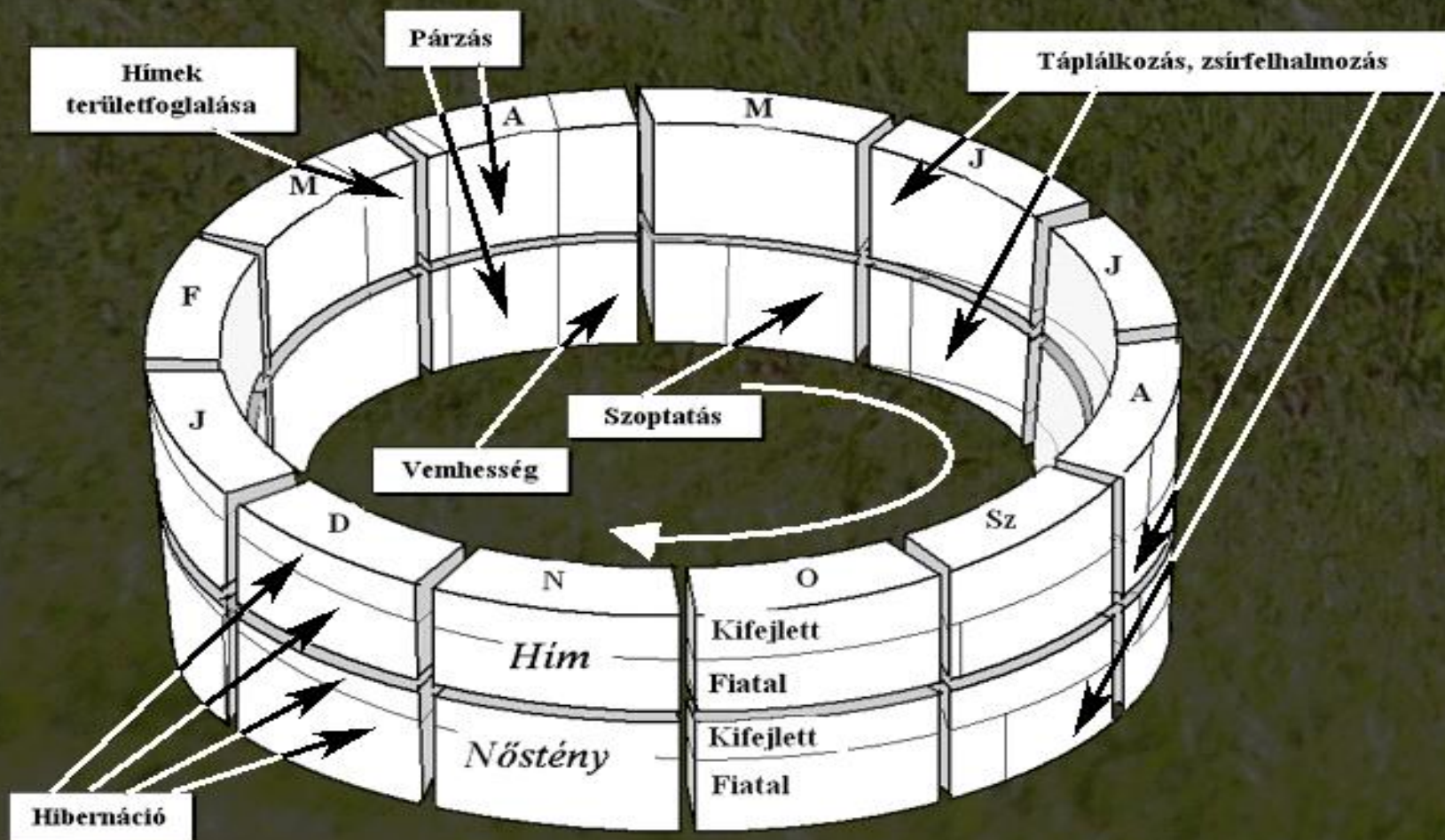

Koordinátorok becslései

Kruskal-Wallis ANOVA: $H = 12.08$, $df = 7;37$, $p = 0.1$

Az ürge éves ciklusa

Fotó: Altbäcker Vilmos

Egy egyedre jutó ürgelyukak száma +SD

12
10
8
6
4
2
0

Április

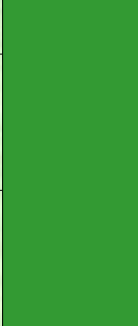
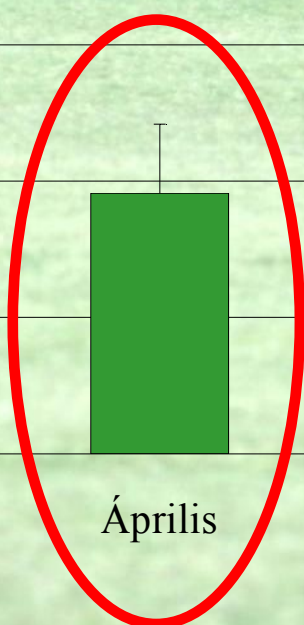
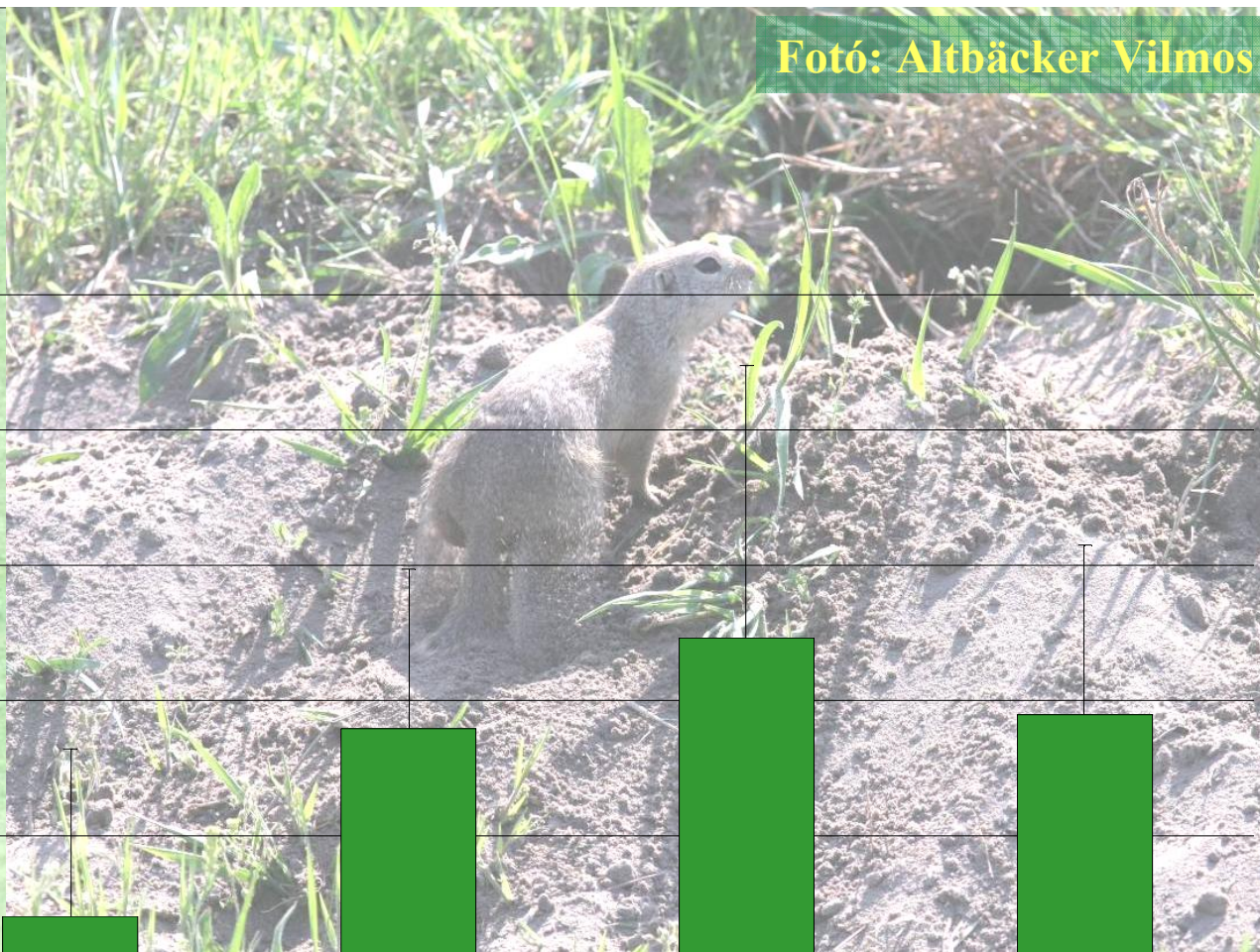
Május

Június

Július

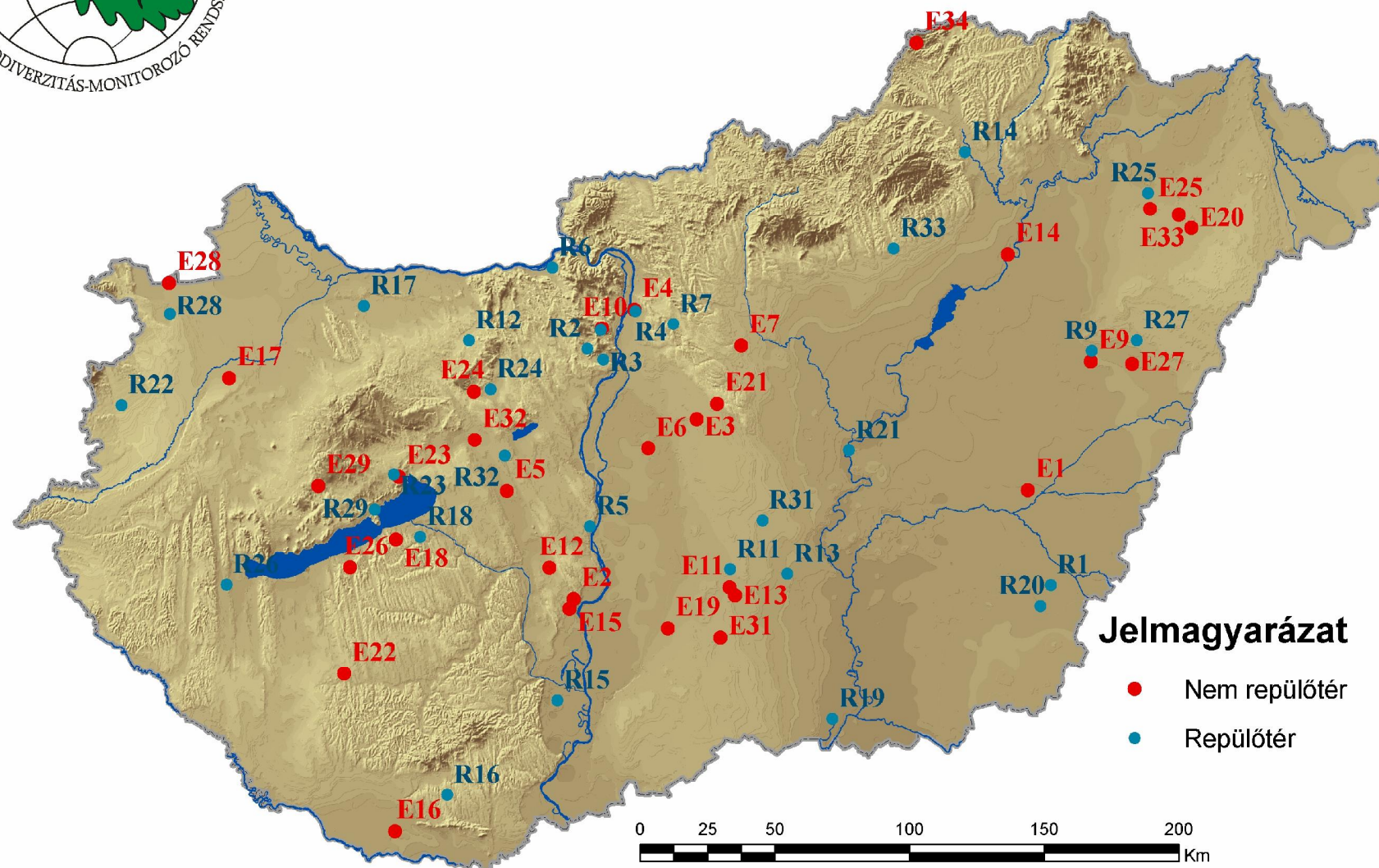
Augusztus

Hónapok

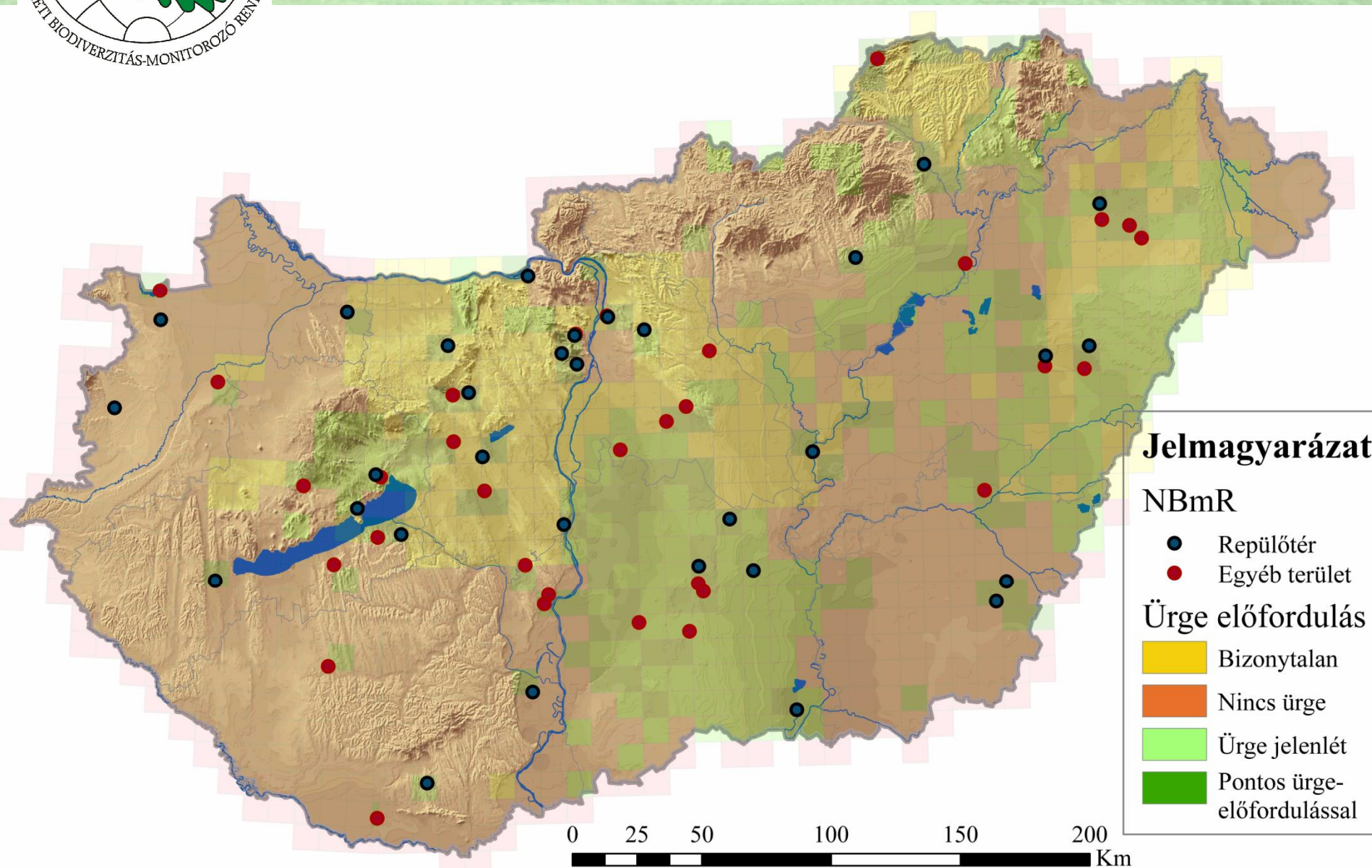

Mintaterületek

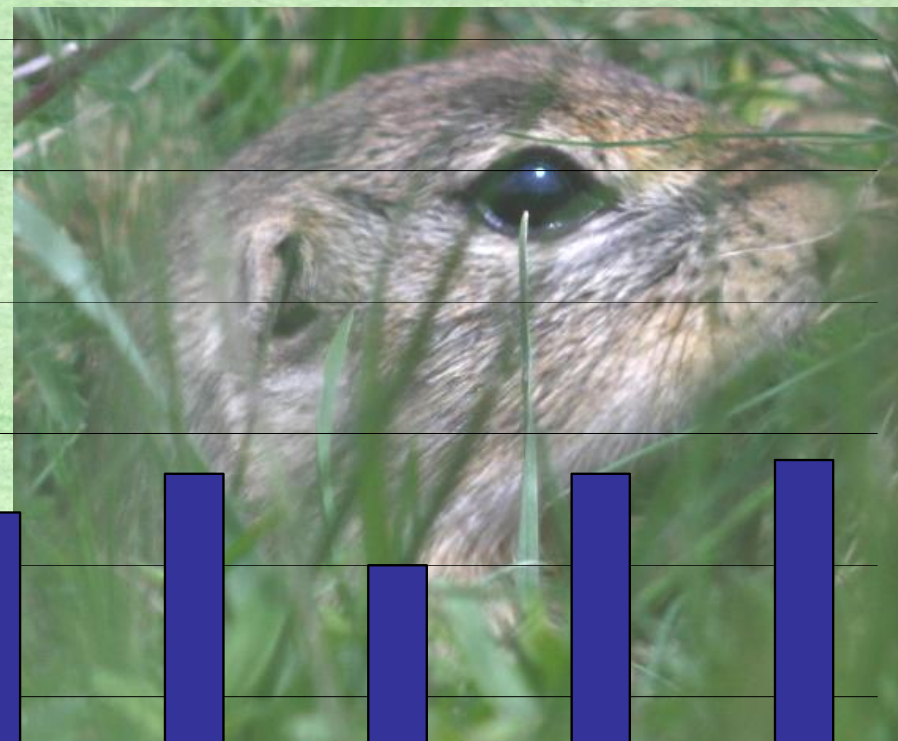
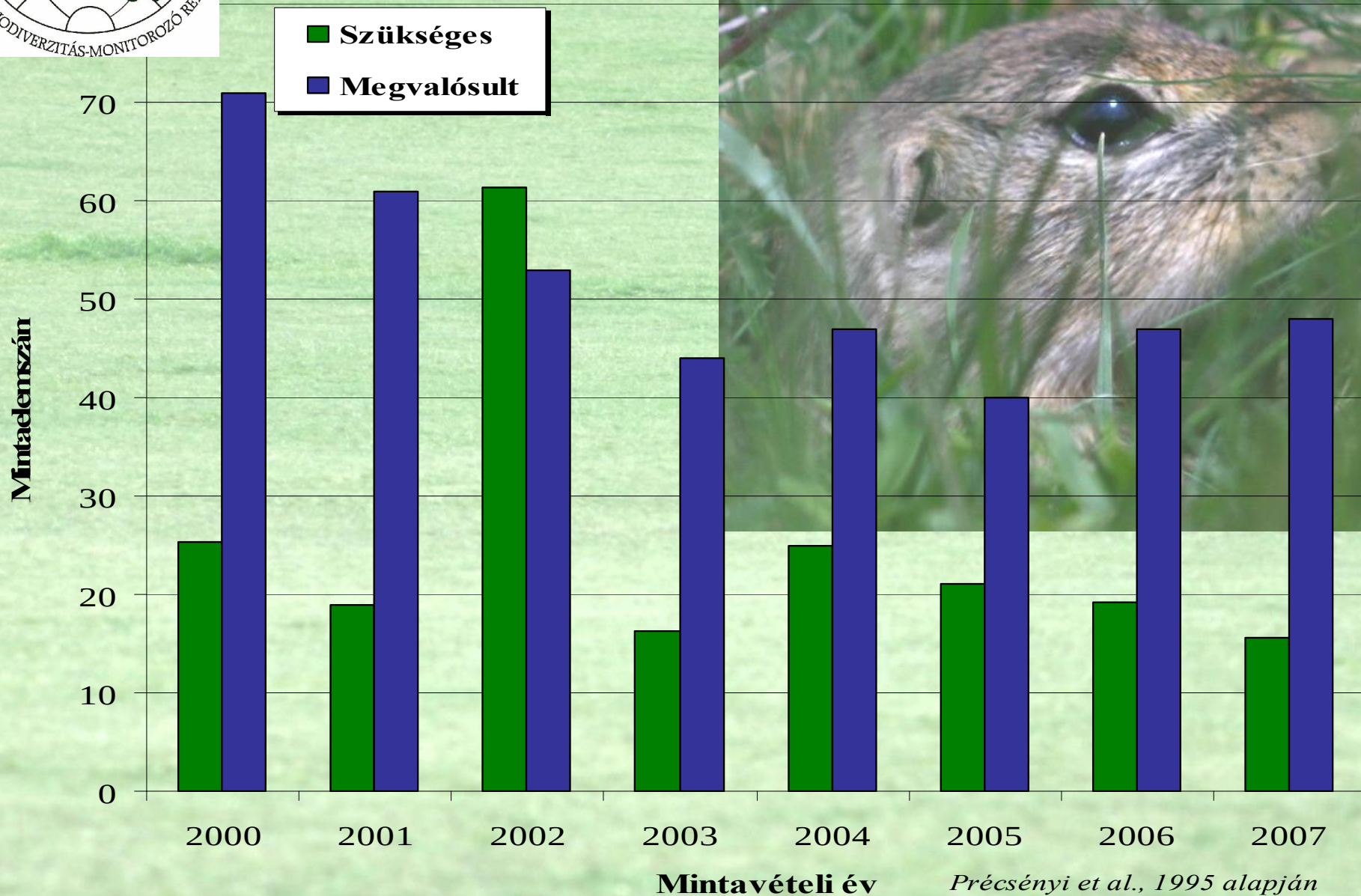

Országos ürgeelterjedés felmérés

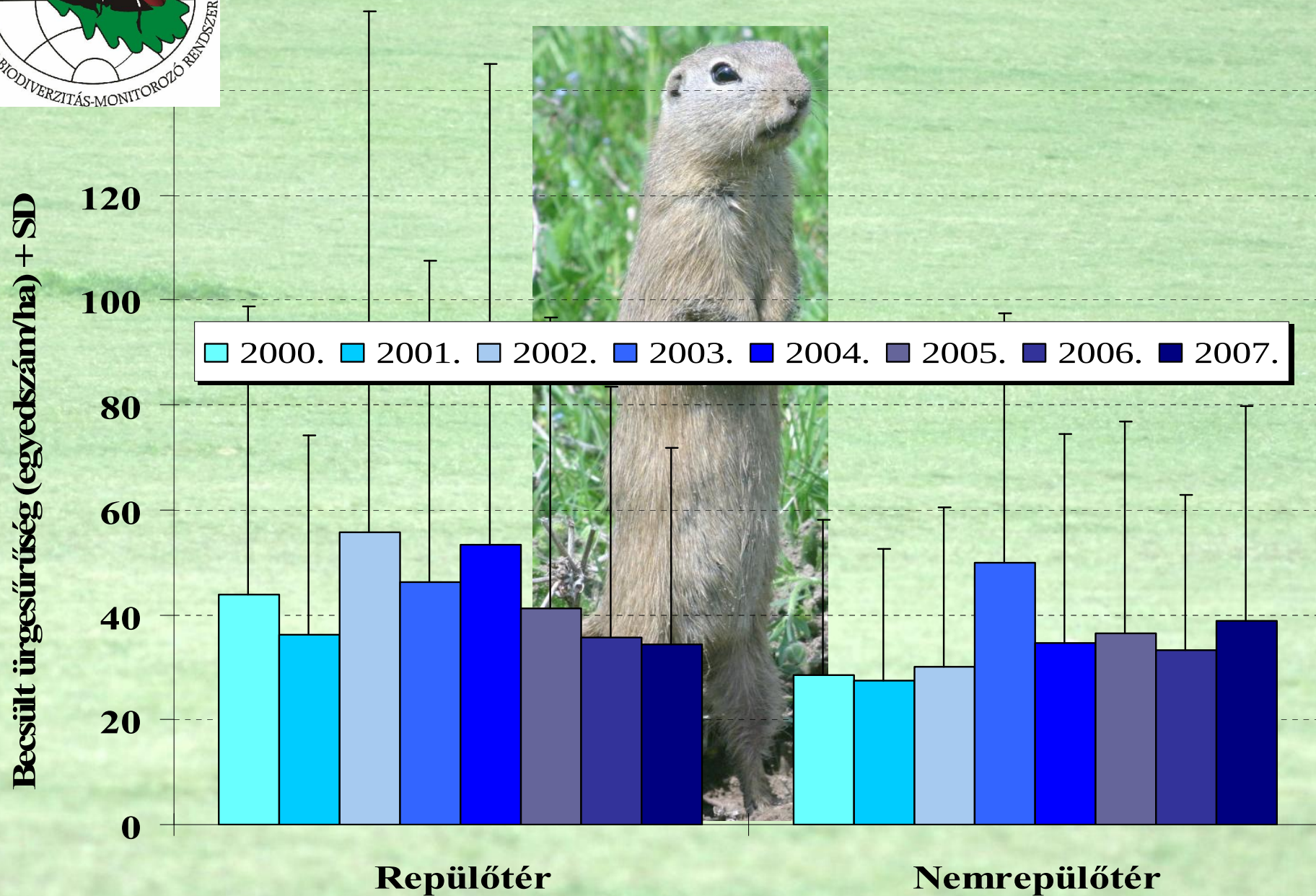

Országos reprezentativitás

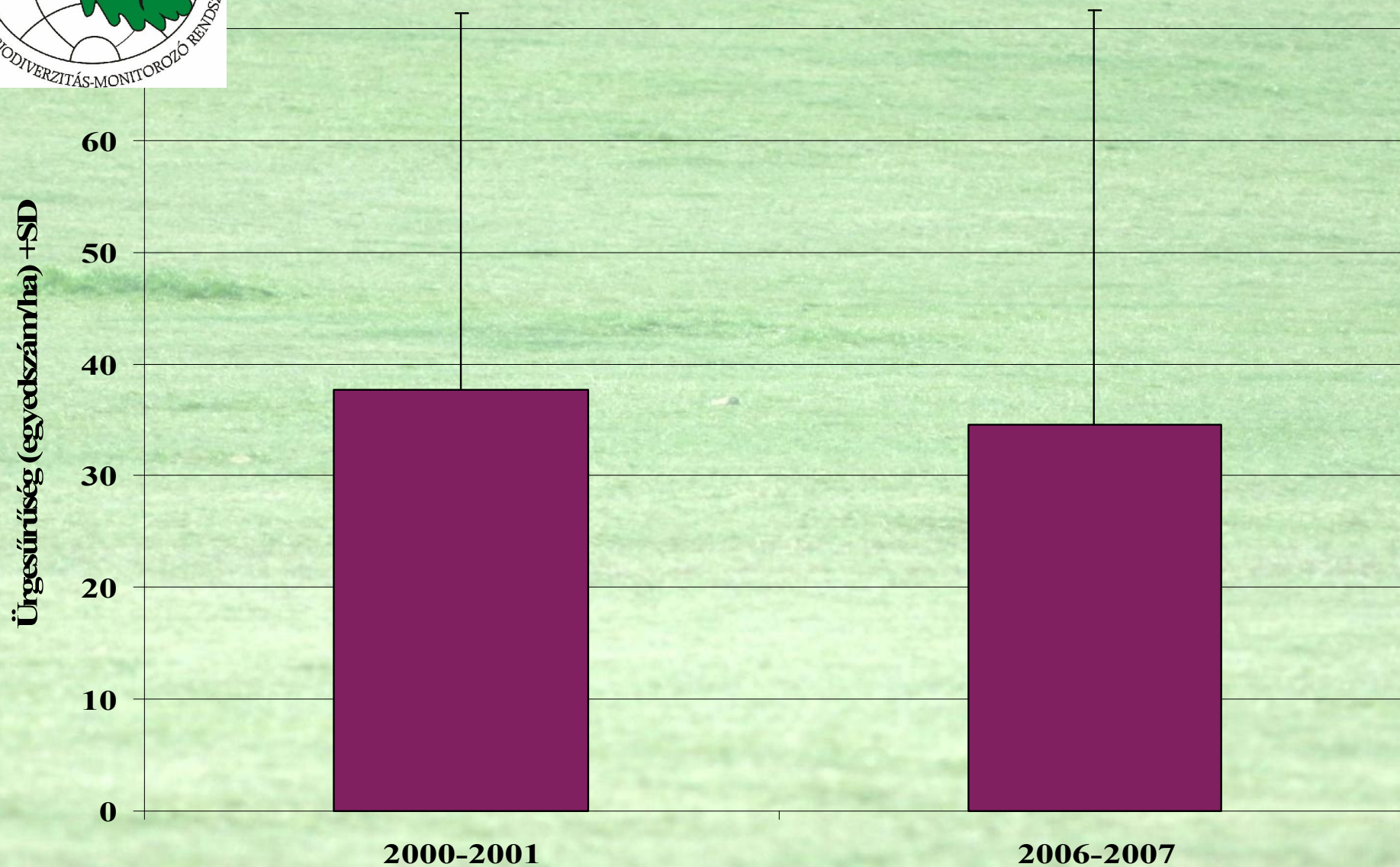

Ürgesűrűség változása

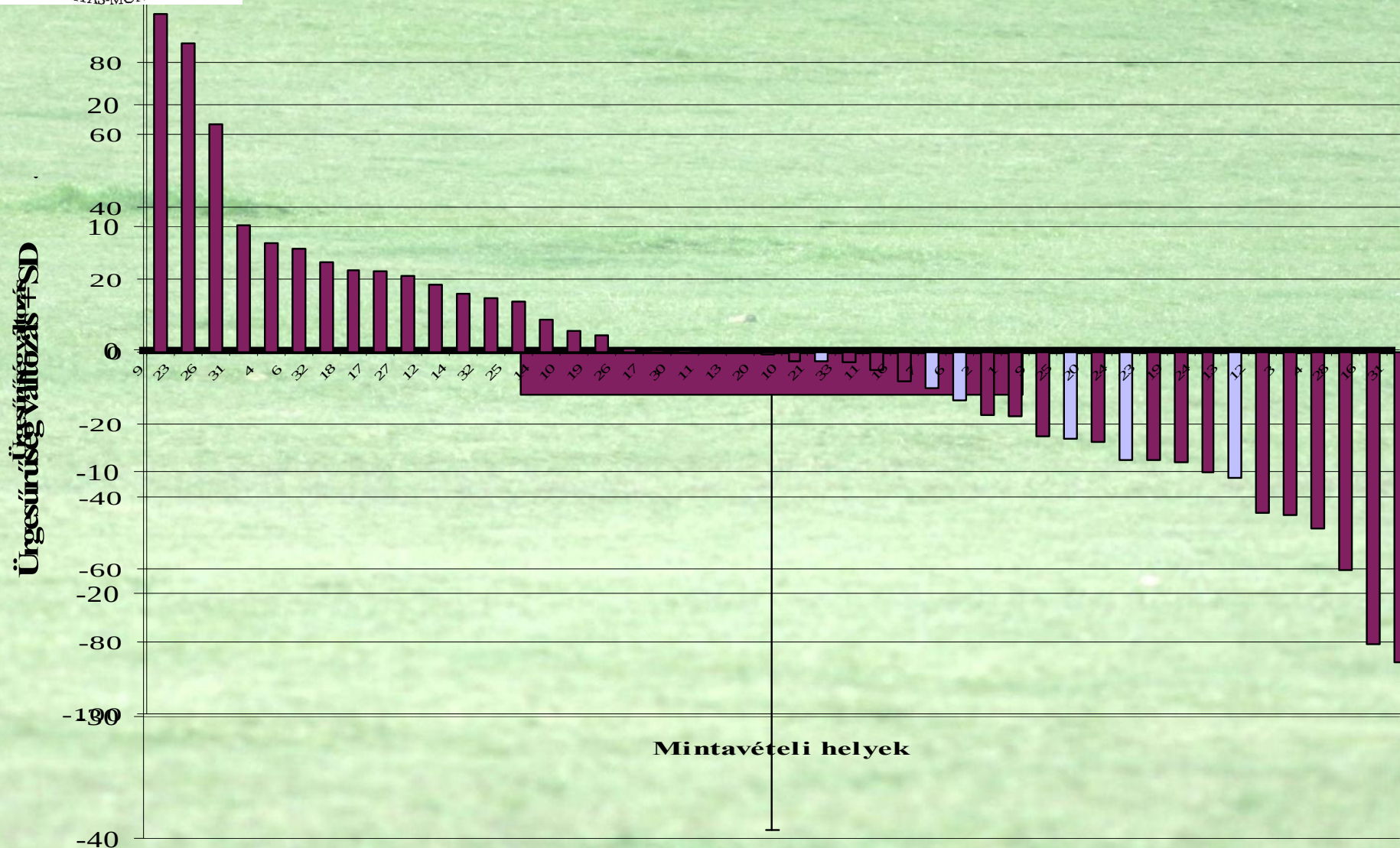
Ürgesűrűség változása

Páros $t = 0,61$, $df = 45$, $p = 0,5441$

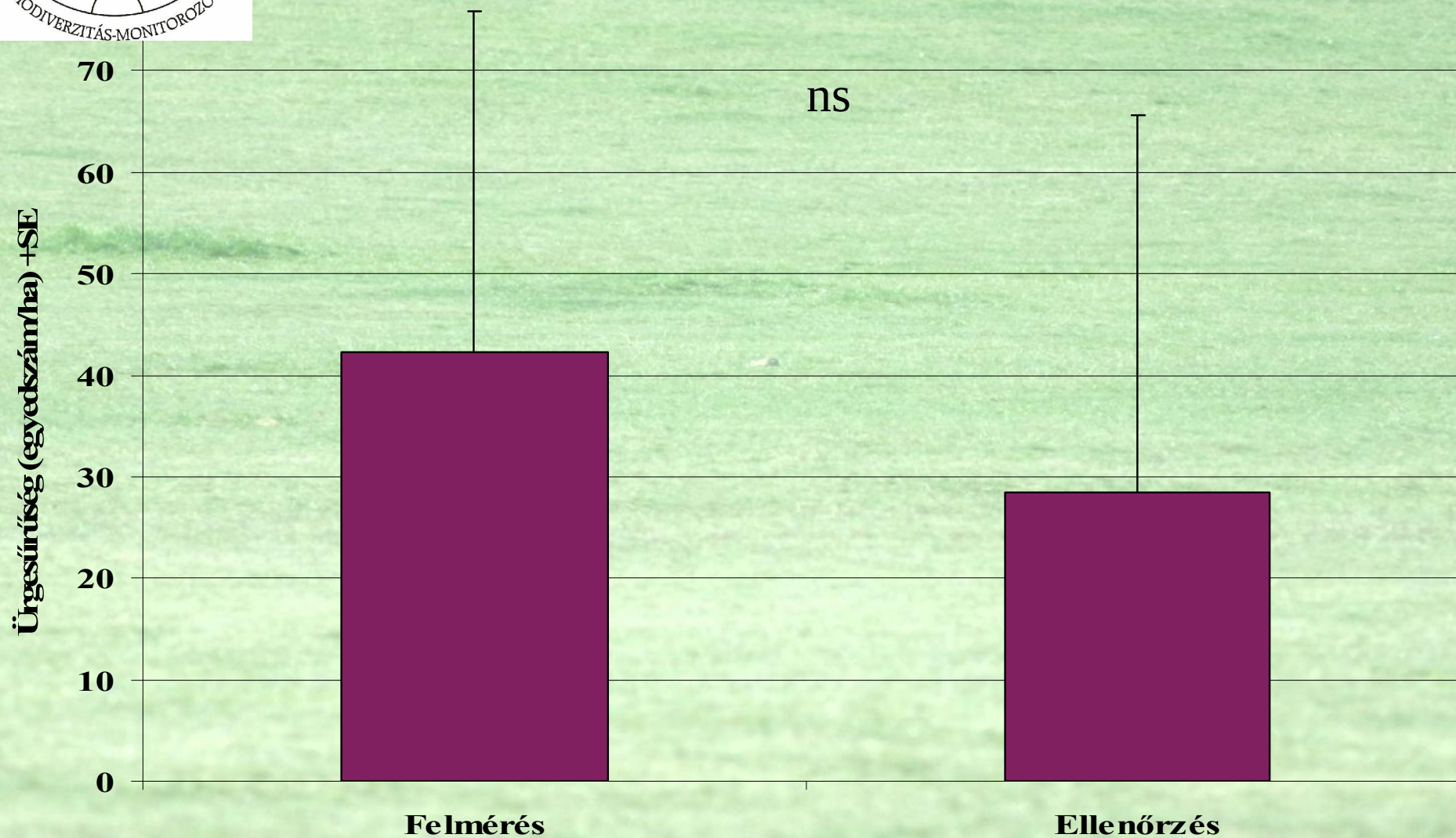

Ürgesűrűség változása

Terepi ellenőrzés

Páros $t = 1,68$, $df = 6$, $p = 0,144$

Potenciális előfordulás - GIS elemzés

Felhasznált adatbázisok, térképek:

- CORINE Land Cover (Felszínborítás) adatbázis
- Agrotopográfiai Adatbázis (AGROTOPO)
- Digitális Térképészeti Adatbázis (DTA-50)
- Vízkészlet-gazdálkodási Atlasz Magyarország belvíz-veszélyeztetettségi térkép
- Országos Térképészeti Adatbázis (OTAB)

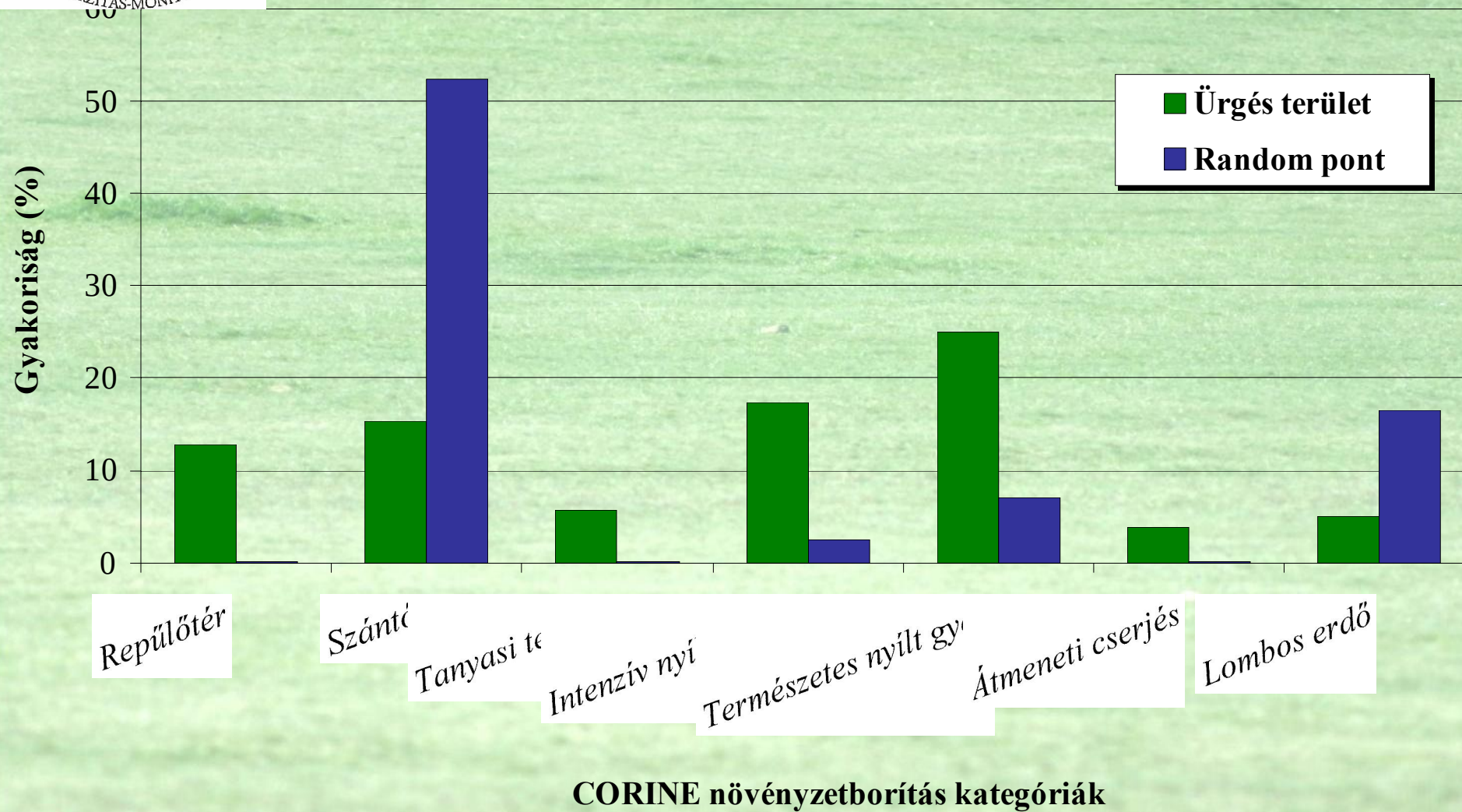
Potenciális előfordulás – GIS elemzés

Elemzési módszerek:

- 156 db „ürgés” pont
- 156 db random pont – „kínálat”
- Az alaptérképen szereplő minden változó értékének leolvasása a pontok „alatt”
- A két csoport összehasonlítása
- Potenciális elterjedéstérképek szerkesztése

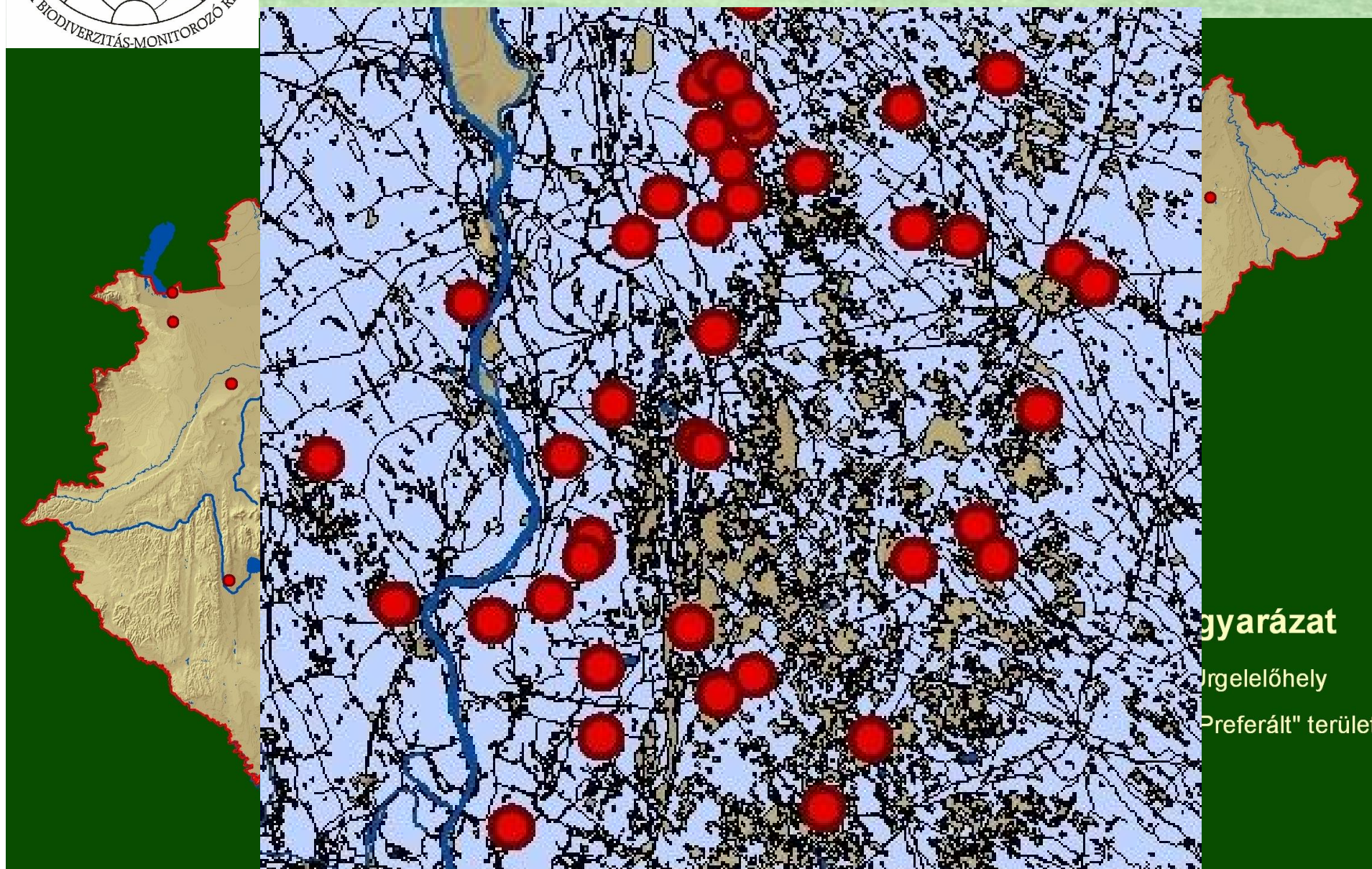
Potenciális előfordulás

$$X^2 = 286.9, df = 34, p < 0.01$$

Potenciális előfordulás

Kitekintés

Az országos ürgeállományban drasztikus egyedszám-csökkenés nem figyelhető meg, de...

- A viszonylagos állandóság az ellentétes irányú ingadozások eredője
- Az ingadozások egyes állományok kipusztulását eredményezik
- A sziget-szerű elterjedés nem teszi lehetővé a spontán visszatelepedést
- A hosszú távú fennmaradáshoz aktív természetvédelmi tevékenységre (területkezelés, megtervezett áttelepítési programok) van szükség

NYILATKOZAT

Eddig rendelkezésre álló tudásunk, valamint a találkozón bemutatott információk alapján egyetértünk abban, hogy a Közöséges ürge az elterjedési területének túlnyomó részén veszélyeztetett fajnak számít, így megállapítjuk, hogy összehangolt természetvédelmi erőfeszítésekre van szükség a faj fennmaradásához.

Felsőtárkány, 2006. október 22.

Az 1. Nemzetközi Ürgekutatók és Ürgevédelmi Szakemberek Találkozója (1st European Ground Squirrel Meeting) résztvevői név szerint

NÉV

ORSZÁG

ALÁÍRÁS

Itt szerepel 10 ország 37 képviselőjének aláírása.

Köszönetnyilvánítás

- **Altbäcker Vilmos**
- **Gedeon Csongor**
- **Katona Krisztián**
- **Kisné Fodor Livia**
- **Lőrincz Tamás**
- **Németh István**
- **Pataki Zsolt**
- **Takács András Attila**
- **Török Katalin**
- **Varga Ildikó**
- **NPI-ok monitorozó koordinátorai**
- **Nagy számú hivatásos és önkéntes adatgyűjtő**

